

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ОСНОВІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Бугайчук В. В., к. е. н., асистент, Бугайчук О. В., аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет

Погіршення екологічного стану, обмеженість природних ресурсів, низька якість продуктів харчування потребують від сільськогосподарських виробників використання системи органічного виробництва. Виробництво сільськогосподарської продукції за органічною технологією з використанням інноваційної складової виробничого потенціалу дозволить зменшити витрати на виробництво, підвищити її конкурентоспроможність, що, в свою чергу, забезпечить підвищення фінансової стійкості та прибутковості сільськогосподарських підприємств.

Важливий внесок у розв'язання проблем розвитку органічного виробництва зробили такі науковці, як Г. Антонюк, Н. Берлач, Т. Дудар, М. Кобець, В. Рекуненко, О. Рудницька, П. Стецишин та ін. Втім, окремі питання щодо взаємозв'язку інноваційної складової виробничого потенціалу з розвитком органічного виробництва ще недостатньо обґрунтовані.

Розвиток органічного виробництва є досить актуальним через низку явних екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні даній сфері діяльності. Вимоги до екологічного сільського господарства включають не тільки питання дотримання екологічних норм чистоти продуктів, а й навколишнього середовища, що має забезпечуватися відповідним виробничим потенціалом. Екологічне сільське господарство економічно ефективніше за традиційне за рахунок усунення втрат сільськогосподарської продукції при замкненому циклі виробництва, вивільненні величезних обсягів природних резервів без скорочення фонду споживання [1, с. 40]. За таких умов виникає

необхідність посилити виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств при його якісному перетворенні на основі прискорення науково-технічного прогресу, широкої інтенсифікації економіки, що сприятиме розвитку органічного виробництва.

Головною умовою формування технології органічного виробництва в сільському господарстві є максимальна прогресивність кожного складового елемента, а саме: вибір найкращих сортів і гібридів сільськогосподарських культур, ресурсозберігаючих технологій і техніки, раціональних способів і оптимальних строків обробітку земельних угідь, посіву сільськогосподарських культур, закупівля високопродуктивних порід різних видів тварин, передових способів їх утримання та годівлі, застосування сучасних форм організації і стимулювання праці в сільському господарстві.

Світовий досвід розвитку органічного сільського господарства також підтверджує, що воно не може забезпечити постійного нарощування обсягів випуску сільськогосподарської продукції як за умов індустріальних технологій, але гарантує якісне виробництво продовольства на певному стабілізаційному рівні й потребує постійного інноваційного оновлення методів виробництва заради відвернення потенційної стагнації, до якої веде сталий обсяг наявних ресурсів [4, с. 60]. Саме тому фінансова і матеріальна підтримка у контексті органічного виробництва сільськогосподарських підприємств, насамперед, повинна бути спрямована на організацію системи науково-технічного забезпечення сільського господарства, створення на базі дослідних господарств еталонів господарювання, де були б реалізовані різні моделі адаптивно-ландшафтного землеробства, передові агротехнології та інші прогресивні розробки у галузях рослинництва і тваринництва.

Пріоритетності інноваційної діяльності в сфері органічного виробництва вимагає і той факт, що Україна вже займає провідні позиції на світовому ринку органічної продукції та має значний потенціал для подальшого нарощування виробництва екологічно чистих продуктів харчування і задоволення як зростаючого внутрішнього попиту, так й збільшення обсягів експортних поставок, розвиток органічного сільського господарства слід розглядати як один з пріоритетних напрямів інвестування й впровадження інноваційних розробок [2, 3].

У 2012-2015 роках пріоритетними напрямками наукових і практичних досліджень є програми в сільському господарстві, які спрямовані на скорочення витрат на вирощування сільськогосподарських культур, підвищення їх врожайності завдяки новим сортам, стійкими до хвороб і несприятливих погодних умов;

використання нової техніки та програми, спрямовані на відродження тваринництва (таблиця 1). Найбільшу увагу привертають ті інноваційні проекти, які у практичному використанні спрямовані на розвиток виробничого потенціалу та органічного землеробства.

До основних інноваційних проектів належать застосування альтернативної системи удобрення у різноротаційних сівозмінах; удосконалення сортових технологій вирощування жита озимого (Клич, Фінал) селекції Інституту сільського господарства Полісся НААН, впровадження науково-обґрунтованих технологій виробництва насіння нових сортів зернових, зернобобових культур та їх прискореного розмноження; застосування наукового та інноваційно-маркетингового супроводу програми розвитку галузі картоплярства Житомирської області та інші.

Таблиця 1

**Основні інноваційні проекти в сільському господарстві
Житомирської області за 2012-2015 рр.**

Назва проекту	Витрати на розробку, тис. грн	Господарський ефект	Економічний ефект від упровадження
Альтернативна система удобрення у різноротаційних сівозмінах	20,0	Застосування альтернативної системи удобрення забезпечить зростання урожайності на рівні: озимого жита – 25 ц/га, вівса – 22 ц/га	Економія коштів 12-15 % у технологічному процесі без зниження продуктивності культур у сівозмінах.
Науково обґрунтовані технології виробництва та прискореного розмноження насіння нових сортів зернових, зерно-бобових культур	30,0	Приріст врожаю 3,5-5 ц/га	Фактичний економічний ефект 225-720 грн/га
Розробка племінного плану добору бугаїв-плідників голштинської породи до маточного поголів'я українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід	30,0	Підвищення генетичного потенціалу молочної худоби, збільшення молочної продуктивності корів по стаду за рік до 6000-6500 кг молока.	700 грн/гол. на рік

Джерело: розраховано за даними Департаменту агропромислового розвитку у Житомирській області.

Варто звернути увагу на такі проекти, як застосування екологічно-безпечних, енергоресурсозберігаючих систем захисту хмелю від шкідників, хвороб та бур'янів в умовах України; застосування переобладнаного обприскувача ОПВ-2000М з посувним вентиляторним пристроєм; використання злаково-бобового силосу для виробництва органічного молока в господарствах Поліської зони України; розробка племінного плану добору бугаїв-плідників голштинської породи до маточного поголів'я українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід та бізнес-плани створення високопродуктивних стад молочної і м'ясної худоби в господарствах Житомирської області. Кожен з цих проектів забезпечить одержання економічного ефекту у рослинництві від 600-900 грн/га, у тваринництві від 700-1250 грн/гол.

Отже, інноваційна складова дозволить посилити виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств, що, в свою чергу, сприятиме скороченню витрат на вирощування сільськогосподарських культур, підвищенню врожайності; використанню нової техніки та програм, спрямованих на розвиток сільського господарства та в перспективі органічного виробництва сільськогосподарської продукції.

Література

1. Михайленко О. Г. Розвиток органічного сільського господарства в системі євроінтеграційних процесів в Україні / О. Г. Михайленко // Наук. вісн. Херсонського державного ун-ту. Сер. Економічні науки. – 2014. – Вип. 6 (3) – С. 40–44.
2. Чайка Т. О. Еко-інновації в органічному агровиробництві / Т.О. Чайка // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – №2 (18), том 3. – С. 255-263.
3. Одотюк І. В. Перспективні сфери інвестування інноваційних 440 розробок в Україні / І. В. Одотюк, О.М. Фащевська, І.В. Дульська, О.А. Ткачова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=609>.
4. Марчук Л.П. Формування інноваційних можливостей аграрного виробництва / Л.П. Марчук // Економіка АПК. – 2009. – № 12. – С. 58-63.